

חדשות סרוגים < יהדות < הלכה ומנהג < הצגת הרב משאש כמקל הוא עיוות של האמת/ תגובה לעידית סילמן

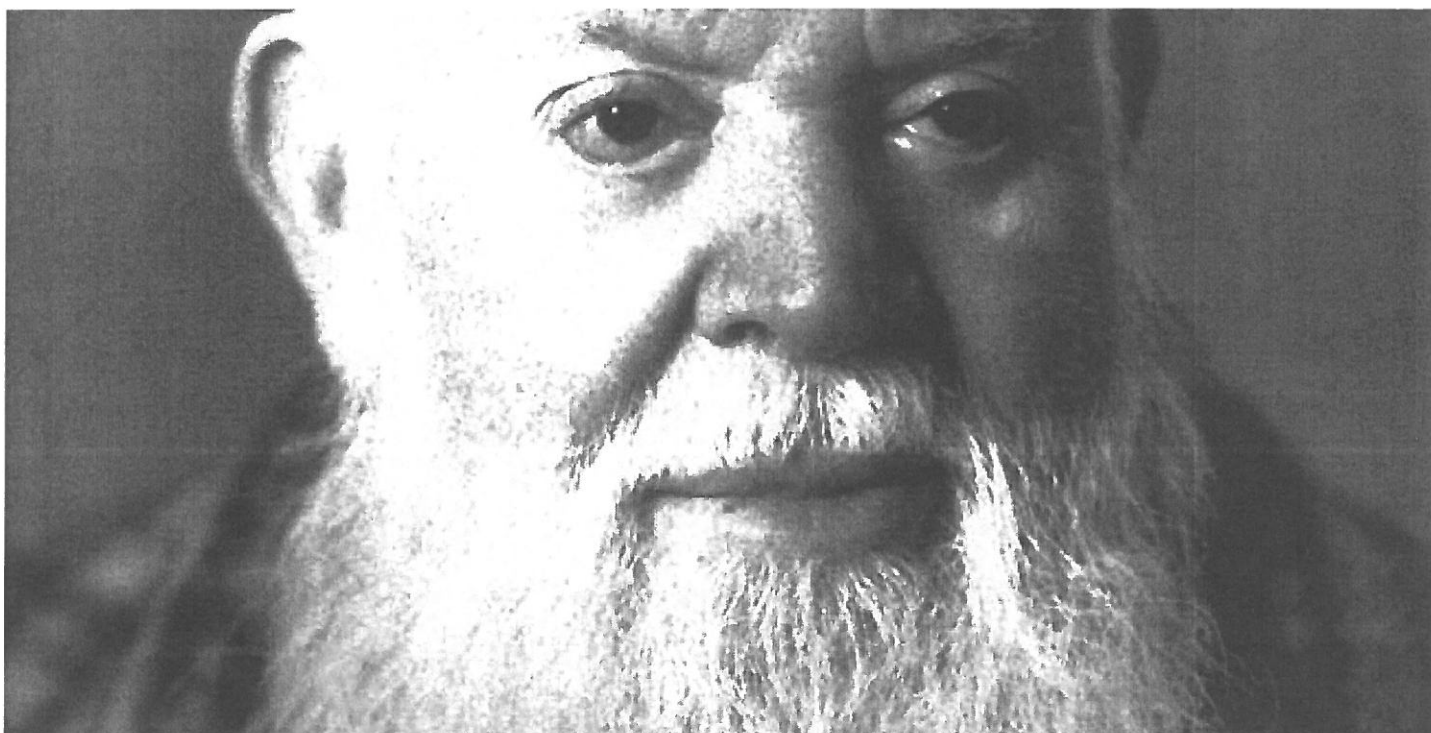
הלכה ומנהג, יהדות

הצגת הרב משאש כמקל הוא עיוות של האמת/ תגובה לעידית סילמן

הצגת הרב משאש ושאר הרבנים הספרדיים ככאלו המקלים בהלכה בשם "קירוב", הוא עיוות של האמת. בתחומים רבים מחמירים הפוסקים הספרדים יותר מפוסקים אחרים. תגובה לעידית סילמן

הרב חננאל זיני

18:22 13.02.20 י"ח בשבט תשפ

הרב יוסף משאש (באדיבות המשפחה; תמונה קטנה: ללא קרדיט)

בחודש זה, חל יום פטירתו של הרב יוסף משאש, שהיה רב העיר תלמסאן (אלג'יריה) בראשית המאה ה-20, ולאחר מכן דיין בעיר מקנס (מרקו), ובסוף ימיו כהן כרב הספרדי של חיפה. ניתן למלא כרכים בקורות חייו של הרב ופעילותו הרבנית הענפה, יצירתו התורנית המיוחדת ועבודתו הקליגרפית.

מעטים מכירים את העובדה כי הרב משאש הוזמן ע"י הראי"ה קוק ללמד בישיבה המרכזית העולמית, אך סירב לעזוב את הרבנות באלג'יריה בכדי לא לנטוש את הציבור שזקוק לחיזוק תורני ורוחני לאחר השפל הכלכלי הגדול. הרב ואישיותו עמוקים מיני ים ופועליו רבים כחול אשר על שפת הים, אך נתמקד בשיח העכשווי סביב חייו של הרב משאש ותפיסתו התורנית – דבר שיוצר רושם חלקי ומוטעה של אישיותו ותורתו.

עוד באותו נושא

הילולת הרב יוסף משאש והרהורים על מסורתיות

לכתבה המלאה בסרוגים <

לפני כשבועיים ציינו את יום ההילולה של ר' יוסף. מצד אחד, ב"ה, רבים ציינו את יום פטירתו בדברי תורה, בפיוט ובכבוד הראוי ליראי ה' כר' יוסף משאש. מצד שני, לא נעלם מעיני השיח המנסה להציג אותו כפשרן "מסורתי" אשר הכפיף את חוקי התורה וההלכה לגחמות הזמן והתרבות.

אחד מהפסקים המפורסמים המיוחסים לו, הוא הפסק בו הוא מתיר (כביכול) לאשה נשואה שלא לחבוש כיסוי ראש. כמובן, שפסק זה גורם לחלקים מהציבור להתגעגע לרבנים "מכילים" יותר ונוקשים פחות, בשונה מהאופן בו הם תופסים רבנים בני ימינו. אלא שהצגה זו מציגה תמונה החוטאת לאמת.

הרב יוסף משאש היה חכם בעל עקרונות הלכתיים ותורניים ברורים, ככל חכם רציני. על עקרונות אלו נלחם בקשיחות, ללא פשרות וללא הקלות. התורה דורשת מהרבנים דרישה לא פשוטה: "לא תגורו מפני איש". כלומר, חכמי ישראל נדרשים לעמוד על המשמר התורני, האמוני והמוסרי, ולהיאבק על כך גם אם הדבר ידרוש מחיר. כך גם נהג הרב משאש.

הרב משאש היה מנוי על הירחון התורני "בית ועד לחכמים" שהיה יוצא לאור בסאטמר. הוא קיבל גיליון בו מופיעות האשמות חמורות ביחס לשמירת התורה בישוב היהודי בירושלים: "חילול שבת בפרהסיא בחוצות ירושלים, מכירת בשר נחירה נבלה וטריפה במקולין [=באיטליזים] של יהודים, נשפי ריקוד בליל יום הכיפורים, מסירת יהודים חרדים [=יראי שמים] ביד גויים", כמו כן נאמר שם שהרב קוק אמר כי "שחוק הפוטבאל [=כדורגל] מעלה את השכינה מעלה מעלה", ועל הנחת אבן הפינה לאוניברסיטה העברית אמר "כי מציון תצא תורה".

בעקבות כך שלח הרב משאש בקשת הבהרות מהרב קוק. בעקבות תשובתו של הרב קוק (המופיעה באגרותיו) לפיה כל זה שקר, פנה הרב משאש לרב עורך הירחון "בית ועד לחכמים", וכתב לו באריכות נגד הוצאת לשון הרע על "גאון ישראל הרב אברהם יצחק הכהן קוק". שם כתב הרב משאש לאותו רב שאין לו טענה על אותם בעלי לשון הרע שהוציאו שם רע על הרב קוק, כיון ש"בני קרח לא מתו" – בעלי מחלוקת, המציגים את עצמם כאנשים יראי שמים, כנגד רבנים תמיד יהיו. טענתו הייתה על הרב העורך שהכניס זאת לתוך הירחון. ולכן הוא מציע לשנות את שם הירחון מ"בית ועד לחכמים" לשם "בית הכסא שאינו של כבוד".

עוד באותו נושא

הרב יוסף משאש והיחס למסורתיים

לכתבה המלאה בסרוגים <

ככלל, הצגת הרב משאש ושאר הרבנים הספרדיים ככאלו המקלים בהלכה בשם "קירוב", הוא עיוות של האמת. בתחומים רבים מחמירים הפוסקים הספרדיים יותר מפוסקים אחרים: אסרו על שותפות עסקית עם גויים, החמירו עד למאוד באמירה לנכרי בשבת ובישולי נוכרים. זהו רק קצה הקרחון שכן פסיקותיהם המחמירות ממשיכות ללוות אותנו בדיני מכירת חמץ, בהלכות טריפות, ביין שנגע בו גוי שאינו עובד ע"ז (ואסור בשתייה), בעירוב, בגיור ועוד ועוד.

הרב משאש לא היה חריג בעניין זה. בעניינים רבים הוא החמיר, ובעניינים אחרים הוא הקל. כך לדוגמא, הוא אסר להשליך כתב עברי מרובע לפח אף אם אינו כתב סת"ם ודרש לגנוז אותו. כמו כן, הוא אסר להתחפש בפורים - דבר הנפוץ בכל הציבור היהודי ובעל חיבה מיוחדת אצל ההמון - ואף אמר שיש בדבר זה משום "שמץ עבודה זרה ואיסורו מן התורה". סופו של דבר הרב יוסף משאש לא היה מחמיר או מקל - הוא הוא היה פוסק רציני, שפעמים פסיקתו מקילה ופעמים רבות מחמירה.

לא ייתכן שמכל פסקיו של הרב משאש, ייזכר באופן מוטעה רק הפסק בו הוא מתיר כביכול לאשה ללכת ללא כיסוי ראש. חובה לומר כי באותו הפסק, ר' יוסף לא התיר לאשה נשואה שלא לחבוש כיסוי ראש. כיון שאין בכוחו של אף חכם שבעולם לבטל חובה מן התורה - וכיסוי הראש הוא חובה מן התורה, כפי שקובעים חז"ל בתלמוד.

הרב משאש כתב פסק בו הוא מלמד זכות על הרבה נשים שאינן חובשות כיסוי ראש, גם **לאחר תוכחות מרובות מצד הרבנים**, בעקבות הכיבוש הצרפתי בצפון אפריקה, בכדי לא להפוך אותן לעוברות על דין תורה. אולם לרגע לא עבר במחשבתו הרעיון לפטור נשים מכיסוי ראש. שהרי בשאלה אחרת שנשאל על כיסוי ראש כתב "ראה בספר אוצר הפוסקים ... וכן באנציקלופדיה תלמודית ... ורבו הדעות והסברות והחומרות. ... ואין להתחסד יותר".

כלומר, הרב משאש לא ענה לשואל שאין צורך בכיסוי ראש, אלא **שאין להחמיר בכיסוי ראש** מעבר למקובל אצל הנשים יראות ה', המסתמכות על גדולי הפוסקים.

בסופו של יום, הרב משאש לא הקל בהלכה בעניין כיסוי הראש, אלא ביקש להחמיר בעניין שלום בית והתעקש ללמד זכות ולא להפוך את נשות ישראל לכאלו העוברות על התורה. לכבד ולאהוב כל יהודי זו אינה מסורתיות - אלא המשך ישיר של "ואהבת לרעך כמוך, אני ה'".

=====

הרב חננאל זייני ראש בית המדרש בישיבת ההסדר "אור וישועה" מבית איגוד ישיבות ההסדר

דעות הילולה הרב חננאל זייני הרב יוסף משאש מסורתיים